

CARINA BERGFELDT

**KESKUSTELUJA
KUOLEMAN-
SELLISSÄ**

Suomentanut Christine Thorel

Atena

Pohjoismaiden
ministerineuvosto on
tukenut tämän teoksen
suomentamista

Ruotsinkielinen alkuteos

En bra dag att dö: vad 276 avrättningar lärt en fängelsepastor om livet

Copyright © 2023 Carina Bergfeldt

First published by Forum, Sweden

Published by arrangement with Nordin Agency AB, Sweden

Suomenkielinen laitos © Atena / Kustannusosakeyhtiö Otava 2024

ISBN 978-951-1-48423-3

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2024

Jimille
Kiitos, kun kerroit elämästäsi.

Viimeinen keskustelumme

Joulukuussa 2021

”Sinun on ehkä parempi odottaa kirjan julkaisemisen kanssa, kunnes olen kuollut.”

Vilkaisen sanelukonetta varmistaakseni, että se on edelleen päällä. En tiedä, miksi on niin tärkeää saada juuri tämä nauhalle. Katson taas Jimiä, joka on jo monena päivänä istunut ruskeassa nahkanojatuolissaan tuntikausia vaimonsa esille laittamien joulukoristeiden ympäröimänä. Saan laskettua yhdeksän erikokoista muovikuusta pelkästään siinä huoneessa, jossa olemme.

Miksi sanot niin?

Jim on hetken hiljaa katsellen seinällä riippuvaa puista ristiä – hän on moneen kertaan kertonut erään vangin tehneen sen hänelle.

”Olen Jumalan mies. Luottamuksen rikkominen tai se, mitä olen tehnyt ja kertonut sinulle – en tiedä, miten ihmiset ottavat sen vastaan. Minusta olisi vain parempi, etten enää ole täällä, kun se kaikki julkaistaan.”

Ensimmäinen keskustelumme

Heinäkuussa 2014

Tarjoilija laskee pastori Jim Brazzilin eteen neljä kermavaahdon ja mansikoiden peittämää pannukakkua, joiden lisäksi pöydässä on rasvaa tiriseviä röstiperunoita, pekonia, munakokkelia ja munakasta sekä kiehuvan kuumaa kahvia kupeissa. Juomaksi saamme texasilaiseen tapaan suuret lasilliset limsaa jäällä.

Jim ihmettelee huvittuneena, aiommeko oikeasti syödä kaiken sen. Sanon olevani varma siitä.

Tapaan pastori Jim Brazzilin ensimmäisen kerran Texasissa Huntsvillen kaupungissa sijaitsevassa Denny's-ravintolassa. Minulla on työn alla *Aftonbladetille* kuolemaantuomitun viimeistä viikkoa käsittelevä *En vecka med döden* -artikkelisarja. Vain muutamaa tuntia aiemmin olen tavannut kaksoismurhasta tuomitun ja teloitustaan odottavan Vaughn Rossin Polunsky Unitin vankilassa. Hän eläisi enää seitsemän päivää. Hänen teloitustaan edeltävän viikon ajan asun Huntsvillessa tavaten ihmisiä, joiden työ jollain tapaa liittyy hänen tuomioonsa ja kuolemanrangaistukseen. Yksi tapaamistani henkilöistä on eläkkeelle jäänyt vankilapastori Jim Brazzil.

Aiemmin vankilassa käymäni keskustelut pyörivät vielä päässäni ja vievät huomioni.

Kerron pastorille keskustelleeni Vaughnin kanssa kirjoista. Vaughn oli juuri lukenut Paulo Coelho'n *Alkemistin*, ja minä kerroin vasta lukeneeni Coelho'n kirjan *Paholainen ja neiti Prym*. Se kertoo miehestä, joka tarjoaa erään kaupungin asukkaille kirstullista kultaa, jos he valitsevat yhden joukostaan kuolemaan. Sanoin kirjan kuvaavan sitä, mihin kaikkeen ihmiset pystyvät väärään tilanteeseen jouduttuaan.

”Haluan lukea sen”, Vaughn innostuu, mutta korjaa hetken hiljaisuuden jälkeen itseään: ”Olisin halunnut lukea sen.”

Jim nyökkää kertomukselleni, hän tietää, mihin pyrin sillä.

”Kirjastoauto käy kuolemanselleillä vain kerran viikossa”, hän sanoo.

On selvää, missä Vaughn Ross on seitsemän päivän päästä. Teloitushuoneessa. Samaisen vihreän huoneen vuoksi istumme ravintolassa keskustelemassa. Kukaan ei halua astua teloitushuoneeseen, mutta Jim Brazzil tuntee sen paremmin kuin useimmat ihmiset.

Vaughn Ross ei saa koskaan lukea Coelho'n *Paholainen ja neiti Prymiä*.

Vuosien ajan pastori Jim Brazzil oli viimeinen henkilö, joka kosketti kuolemaantuomittuja tai keskusteli heidän kanssaan ennen kuin he vaipuivat tiedottomuuteen ja kuolivat.

Hän vietti aikaa sadanviidenkymmenen neljän tuomitun murhaajan kanssa ennen kuin nämä teloitettiin myrkkyyruiskeella, sen lisäksi hän oli seuraamassa Alabamassa yhtä teloitusta, joka suoritettiin *Yellow Mamaksi* kutsutulla sähkötuolilla. Myöhemmin hän todisti uhrien läheisten rinnalla heille tarkoitettua erillisestä huoneesta vielä sadankahdenkymmenen yhden henkilön teloitusta. Teloitettu ja oli yhteensä kaksisataaseitsemänkymmentäkuusi.

Kaksi tuntia myöhemmin olemme syöneet pannukakut viimeistä murua myöten. Tarjoilija on vienyt munakokkelin ja pekonin tähteet. Meillä on kummallakin menossa kolmas kuppi kahvia.

Jim Brazzilin kaltaisen henkilön kanssa keskustellessa aika pyyhkäisee mukaansa aivan erityisellä tavalla. Hänen seurassaan pysyy tiukasti nykyhetkessä ja samanaikaisesti uppoaa tarinoihin, jotka vievät mukanaan. Kuolemantuomio kaksitoistavuotiaana. Kuoleman odottaminen, vaikka mieluiten eläisi ja palvelisi Jumalaa ja toisaalta tutkisi elämää nuoren uteliaisuudella. Sitten vankilan teloitushuone. Käsi murhaajan nilkalla. Viimeisen tunnustuksen kuunteleminen. Elämää ja kuolemaa erottavat tunnit. Usko ja toivo, ilo ja suru sekä muistojen ja tunnustusten hetket.

Jim Brazzil ei ole millään tasolla tunnettu. Ja vaikka hän on vanha texasilainen konservatiivi, hän on lumonnut minut kertomuksillaan ja elämäntarinallaan. Olisi jo aika nousta ja lähteä, mutta kumpikaan ei tee elettäkään siihen suuntaan.

Esitän haastattelun viimeiseksi kuvittelemani kysymyksen.

Kuinka kaksisataaseitsemänkymmentäkuusi teloitusta on vaikuttanut käsitykseesi kuolemasta?

Jim Brazzil hymyilee. Hänen katseestaan näkee, että hän punnitsee sanojaan. Hetkeä myöhemmin hän vaikuttaa päättäneen jotain. Hän nojautuu puoleeni ja sanoo: ”Haluan kertoa vielä yhden asian.”

Se mitä hän seuraavaksi sanoo, ohjaa tulevaisuuden aivan uuteen suuntaan. Hän lakkaa olemasta joku, jota haastattelen saadakseni taustatietoja artikkeliini, ja muuttuu tämän kirjan päähenkilöksi, vaikka sillä hetkellä kumpikaan meistä ei tiedä sitä.

”Voin tavallaan ymmärtää, mitä kuolemaantuomitut käyvät läpi. Minulla on eturauhassyöpä ja neljännen vaiheen leukemia. Olen saanut oman kuolemantuomioni. Seitsemän vuotta sitten sain kuulla, että eläisin enää viisi vuotta. Sen takia lakkasin osallistumasta teloituksiin. Elimistöni antaa pian periksi. On minun vuoroni kuolla.”

Niin hän sanoo.

Olemme kumpikin hiljaa.

Tarjoilija tulee huonosta ajoituksestaan tietämättömänä kysymään,

haluaisimmeko lisää kahvia. Minä vain nyökkään vastaukseksi. Hän täyttää kuppimme neljännen kerran. Yritän päättää, onko Jim puhunut luottamuksellisesti vai voisinko kirjoittaa siitä.

Kysyn häneltä.

Hän antaa mielihyvin luvan.

”Kuolema on mitä on. Tämä työ on opettanut minulle, että ihmiset heittävät elämänsä hukkaan, ja sairauteni on vain vahvistanut käsitystäni. Enkä oikeastaan puhu vain kuolemaantuomituista. Olen nähnyt teloitusta todistamaan tulleita henkilöitä, jotka eivät ole pystyneet rakkaansa kuoleman jälkeen ottamaan kirjaimellisesti askeltakaan eteenpäin. He ovat viettäneet kymmenen, viisitoista tai kaksikymmentäkin vuotta vihansa tuottamassa sumussa.”

Hän hörppää kahvia kupistaan ja jatkaa: ”Olen oppinut melkein kolmestasadasta teloituksesta sen, että ensin tuomitut miehet ja naiset ovat elossa, ja hetken päästä he ovat kuolleita. Minäkin kuolen aikanaan. Ja pidän mielessäni sen, mitä sanoin tuomituillekin, ja toivon sinunkin kertovan sen muille. Nimittäin että elämä on lahja, jota ei pidä heittää hukkaan. Sovita se, minkä voit sovittaa. Anna anteeksi, se minkä saatat antaa anteeksi. Sen tehtyäsi jatka matkaa tässä tai tulevassa elämässä.”

Kaksi tuntia myöhemmin lounaaksi muuttunut aamupalamme on lopulta ohi. Parkkipaikalla päätämme käydä Joe Byrdin hautausmaalla. Se on Jim Brazzilin lempipaikka Huntsvillessa, ja hän haluaa näyttää sen minulle.

Jim nousee siniseen lava-autoonsa ja ajaa edeltä. Istun hetken vuokra-autossani järjestelemässä päässäni kieppuvia ajatuksia.

Jim on elämänsä aikana kohdannut hirveästi myrkyllistä surua ja pahuutta. Nyt hänen elimistönsä on täynnä toisenlaista myrkyä. Hän on tyynesti kohdannut niin henkisesti raskaita kokemuksia kuin fyysisiä sairauksiakin. Mietin voisiko niillä olla jokin yhteys, vaikka tiedän sen olevan epätodennäköistä.

Jim puhuu sovituksista, mutta minä en halua antaa anteeksi. Hän puhuu rauhasta, mutta olen hirveän vihainen. Hän sanoo elämää

lahjaksi, mutta minä en elä, korkeintaan selviydyn. Hän sanoo, että pitää jatkaa matkaa, mutta en tunne olevani aktiivinen toimija, minä vain reagoin tilanteisiin.

Näen mielessäni pikkutyön piilossa isän autotallissa odottamassa, että isän raivo laantuu. Muistan tanaan nostetut nyrkit ja iskujen vai-meat tömähdykset. Kymmenvuotiaan, joka on valmis käyttämään kädessään olevaa veistä.

Joillekin elämäni kuuluville ihmisille en aio koskaan antaa anteeksi. Jumalalle olen vihainen siitä, että hän on tuominnut juuri kohtaamani miehen kuolemaan.

Jim ei ansaitse sitä, vaikka muut ansaitsivatkin.

Nojaan pääni rattiin ja itken.

En ole kertaakaan toimittajanurani aikana tehnyt niin.

En osaa sanoa, itkenkö hänen puolestaan vai itseni takia.

Luultavasti kumpaakin.

Nykyään kapteeni Joe Byrdin hautausmaa on todellakin Huntsvillen kauneimpia paikkoja, mutta aiemmin siitä oli kauneus kaukana. Siellä oli vain mutaa, muurahaispesiä ja rikkaruohoja.

Hautausmaa sijaitsee Huntsvillen vanhassa osassa heti Sycamore Avenuen itäpuolella vajaan kilometrin päässä vankilasta rauhallisella kukkulalla Bowers Boulevardilla. Maa-alue lahjoitettiin kuvernöörille vuonna 1855, ja sinne alettiin haudata vankeja väärinkäsityksen vuoksi. Koska vahinko oli jo tapahtunut, jatkettiin samaan malliin. Ensimmäisen haudan kaivamisesta saakka kukkulaa on kutsuttu Peckerwood Hilliksi.

Peckerwood tulee tikkaa tarkoittavasta sanasta *woodpecker*, jolla viitattiin aikanaan köyhiin vankeihin. Halventavaa nimitystä käytettiin lähinnä valkoisista kouluja käymättömistä henkilöistä, joita kutsutaan nykyään vähemmän imartelevasti valkoiseksi roskaväeksi. Heillä ei ollut ketään, joka olisi pystynyt tai suostunut maksamaan heidän hautaamisestaan. Tikkojen tavoin heitä pidettiin maanvaivana.

Texasin osavaltion lain mukaan jokainen vankilassa kuoleva on tuomiostaan riippumatta oikeutettu asianmukaisesti haudajaisiin, vaikka

kukaan ei maksaisikaan niistä. Peckerwood Hilliin päätyneet olivat heitä, ja se on nykyään yli kolmentuhannen paikallisen vangin viimeinen lepopaikka. Monien haudalla ei ole edes nimeä, vaan risteihin on kirjoitettu vain vankinumero ja teloitamista tarkoittava X. 1960-luvulla virassa ollut vankilanjohtaja Joe Byrd piti tilannetta häpeällisenä ja alkoi raivata hautausmaata vapaa-ajallaan. Vähitellen muutama luottovanki alkoi auttaa häntä, ja yhdessä he saivat aikaan nykyisen kauniin hautausmaan. Kaikkiaan kolmesataakaksitoista hautaa on edelleen tunnistamatta, mutta nekin on merkitty vankien tekeillä yksinkertaisilla valkoisilla risteillä.

Hautajaiset pidetään torstaisin siinä tapauksessa, että joku on kuollut kuluneen viikon aikana, ja teloitusta seuraavana päivänä, jos omaiset eivät ole vaatineet ruumista itselleen. Minusta hautausmaa on aika viihtyisä viimeiseksi lepopaikaksi. Samassa huomaan Jim Brazzilin tulevan polkua pitkin.

”En panisi vastaan, jos minut haudattaisiin tänne”, hän sanoo, kuin olisi lukenut ajatukseni.

Kuljeskelemme hautojen lomassa. Vankilapastorina toimiessaan Jim on saattanut täällä viisisataa ihmistä haudan lepoon. Hän osoittaa hautoja ja kertoo niistä, jotka jäivät erityisesti mieleen. Hän kuvaa haikeaa tunnelmaa hautajaisissa, joihin kukaan läheisistä ei tullut, ja haudalla seisoi vain pastori ja vankilan edustaja. Hänestä oli häpeällistä, ettei vainajalla ollut ketään suremassa poismenoaan, vaikka hän saattoi hyvin ymmärtää, miksi läheiset ja yhteiskunta olivat kääntäneet tälle selkänsä.

Jim kertoo, kuinka toimitti pastorina työskennellessään hautajaisjumalanpalveluksen eräälle vankilassa kuolleelle miehelle. Tilaisuuteen tuli kourallinen ihmisiä. Vanki oli ollut eri osastolla, koska häntä ei ollut tuomittu kuolemaan, joten Jim ei ollut koskaan tavannut häntä. Hän sanoi haudalle kokoontuneille ihmisille, että he saivat sanoa arkussa lepäävästä vainajasta sanasen niin halutessaan. Seurasi vaivaantunut hiljaisuus. Sitten eräs nuori mies astui esiin ja katsoi alas hautaan.

”Tulin tänne vain koska halusin varmistua siitä, että isäni on oikeasti kuollut. Se kusipää raiskasi minut”, mies sanoi.

Minä haaveilen usein isäni hautajaisista. Kuvittelen käveleväni kirkon etuosaan ja pitäväni kaikkien aikojen säälimättömimmän puheen, jossa revin hänet kappaleiksi. Olen unelmoinut siitä vuosia. Jopa vuosikymmeniä.

Jim Brazzil katsoo minua.

”Ihanko totta?”

Siinä kaikki. Hänen ei tarvitse kysyä muuta. Silmänräpäyksessä aavistan, kuinka helppoa on kertoa Jim Brazzille sellaista, mitä ei ollut aikonut, ja kuinka vapauttavaa on tunnustaa hänelle jotakin häpeällistä ja tuntea hänen puhdas myötätuntonsa.

Jim Brazzil kävelee kauemmas ja osoittaa toista hautaa muistellen taas hautajaisia. Siunaustilaisuuden jälkeen eräs pikkupoika säntäsi haudan viereen, veti housunsa alas ja pissasi haudalle.

”Menin vallan sanattomaksi, mutta kukaan hänen perheestään ei tehnyt mitään pysäyttääkseen häntä. Oli selvää, ettei heistä kellään ollut erityisen lämpimiä muistoja pojan isoisästä, joka makasi haudasaan. He halusivat kaikki pissata hänen haudalleen.”

Jim Brazzil jatkaa kierrostaan hautausmaalla. Hän osoittaa seitsemää kahdentoista ristin riviä ja kertoo haudanneensa jokaisen vainajan niiden alla. Hän muistaa kauhean lumimyräkän, jossa piti viidet hautajaiset. Yksikään vainajien läheisistä ei saapunut tilaisuuteen. Jim Brazzil ajoi hautausmaalle lumipyryssä ja tuulen ulvoessa. Vankilanjohtaja sanoi, ettei heidän ollut tarpeen nousta autosta sään armoille, hautajaisjumalanpalveluksen voisi pitää autossa. Jim Brazzil pudistaa päätään muistolle.

”Eihän pastori voi kohdella vainajia sillä tavalla.”

Tulemme viiden erittäin vanhan haudan luokse. Samaan riviin on kiviin kaiverrettujen nimien perusteella haudattu viisi naista. Jim kertoo, että haudat on siirretty. Kun vanhat haudat kaivettiin auki ja

ruumiit siirrettiin, Jim Brazzil oli mukana siunatakseen vainajat niiden uudessa lepopaikassa. Hän osoittaa erästä hautaa ja pyytää, etten kirjoittaisi muistiin naisen nimeä. Naisen arkku hajosi, kun sitä siirrettiin ja ruumis putosi.

”Se oli aivan kamalaa. Yhtäkkiä ruumis olikin maassa. Nainen oli saanut hautaan yleen vain käärinliinan, joka liukui sivuun ruumiin pudotessa. Ruumiiden siirtämisestä huolehtivat vangit tuijottivat naista. Lopulta yksi heistä sanoi hiljaa: ’Siinä on vagina. Enpä ole nähnyt sellaista kymmeneen vuoteen. Eikä yllätä, että kun viimein näen, se on ollut kuolleena viisikymmentä vuotta.’”

Jim Brazzil nauraa sydämensä pohjasta.

”Anteeksi, mutta en pysty olemaan nauramatta. Se oli yksi irvokkaimmista ja tragikoomisimmista kokemuksistani.”

Hän pysähtyy puun alle katselemaan hautoja. Niitä on silmänkantamattomiin joka suuntaan, eikä yhdellekään niistä ole tuotu kukkia. Ajattelen kaikkia texasilaisissa vankiloissa kuolleita miehiä, joita ei kaipaa juuri kukaan. Hetken vaikuttaa siltä, että Jim Brazzil näkee haudat ensimmäistä kertaa.

”Tämä on kaunis, mutta surullinen paikka. Viihdyn kuitenkin täällä. Olen viettänyt täällä niin paljon aikaa.”

Kävelemme hautausmaan vanhimpiin kuuluvien hautojen luokse. Niistä viiteen on kaiverrettu sama päivämäärä, 18. helmikuuta 1924.

”Tässä ovat ensimmäiset viisi sähkötuolilla eli Old Sparkylla teloitettua miestä. Heidät teloitettiin perä perää.”

Jim Brazzil osoittaa yhtä haudoista. Vainajan nimi on Melvin Johnson.

”Hauska sattuma, että osallistuin kerran erään toisen Melvin Johnsonin teloitukseen.”

Aurinko porottaa taivaalla ja linnut livertävät puissa. Koko ajan löytyy jotakin, joka tuo Jim Brazzilin mieleen muistoja. Jopa armoton aurinko muistuttaa häntä vangista, joka kuljetusautosta noustessaan

näki auringon ensimmäisen kerran kahteentoista vuoteen. Hän antoi sen lämmittää kasvojaan hetken ennen kuin hymyili pastorille ja sanoi: ”Tänään on hyvä päivä kuolla.”

Myös Jim katsoo taivaalle ja antaa paahteen lämmittää kasvojaan.

”Tämäkin olisi hyvä päivä kuolla, jos olisi sen aika. Olen tehtäväni tehnyt.”

Mitä sanot vangeille juuri ennen kuin he kuolevat?

”Kiitän siitä, että he kertoivat elämästään.”

Tajuan, ettei hän ole vielä valmis lähtemään.

Elämästäsi pitäisi kirjoittaa kirja. Olet tänään jo kertonut niin paljon sellaista, mikä ei saa kadota, kun jätät tämän maailman.

Hän nauraa.

”Tiesitkö, että kieltäydyin, kun Warner Brothers tarjosi miljoonan dollarin sopimusta? He halusivat tehdä kirjan ja televisiosarjan elämästäni 1990-luvulla. Ei minulla rahaa vastaan mitään ollut, Jumala tietää, että se olisi tullut tarpeeseen, mutta he halusivat muuttaa asioita. Minusta olisi tehty sankari, enkä minä ole sellainen.”

Hyvästelemme ja Jim Brazzil hymyilee.

”Tämä oli mieleenpainuva päivä, eikö? En ole koskaan aiemmin puhunut näistä asioista.”

Samoin.

Palaan Ruotsiin.

Kuolemansellistä ja Vaughn Rossin teloituksesta kertovan artikkelisarjan lukee 2,2 miljoonaa ruotsalaista. Se on neljännes koko väestöstä. Vuotta myöhemmin muokkaan tekstin *Seitsemän päivää jäljellä* -kirjaksi.

Päivät venyvät kuukausiksi ja vuosiksi. Kirjoitan edelleen kuolemasta ja kauheuksista. Jos saan vapaasti päättää, kirjoitan Intian joukkoraiskauksista ja Kanadassa erään tien varrella murhatuista tytöistä. Synkkyydestä ja pimeydestä tulee ystäväni. Tunnen olevani kotonani sellaisten aiheiden parissa ja olen niissä parhaimmillani. Jostakin syystä kovia kokoneiden ihmisten on helppo kertoa tarinansa minulle.

Palaan Texasiin vain parin tunnin matkan päähän Jim Brazzilin kotikaupungista haastatellakseni David Smitheriä, jonka kaksitoistavuotias Laura-sisko katosi kesken juoksulenkin kaksikymmentä vuotta aiemmin. David oli silloin yhdeksänvuotias. Hänen siskonsa murhaaja ei ole vielääkään saatu kiinni.

David kertoo siskon menettämisen aiheuttamasta surusta ja siitä, kuinka hänestäkin oikeastaan tuli samalla kertaa orpo. Vanhemmat unohtivat hänet surunsa keskellä, ja hän oppi olemaan puhumatta, tuntematta ja luottamatta kehenkään.

Kun teksti on valmis, tarjoudun lukemaan sen hänelle englanniksi, jotta hän ymmärtäisi, mitä olen kirjoittanut. Istumme vierekkäin Texas Cityssä sijaitsevan hotellin huoneessa ja luen hänen lapsuudessaan kokemastaan surusta, yksinäisyydestä ja haavoittuvuudesta. Kun lopetan lukemisen, hän kertoo, että ensimmäistä kertaa hyvin pitkään aikaan joku on nähnyt hänen sisällään olevan pikkupojan ja lohduttanut tätä.

Jotakin murtuu sisimmässäni. Ymmärrän viimein, miksi hakeudun jatkuvasti synkkien aiheiden pariin. Vieressäni istuva nuori mies on liikuttunut kyyneliin sen vuoksi, mitä olen kirjoittanut hänen lapsuudesta, ja se saa minut ajattelemaan omaani. Pikkutyttöä, jonka lapsuudesta kukaan ei kirjoittanut sanaakaan, tyttöä, joka oppi olemaan puhumatta kokemuksistaan, olemaan tuntematta tai luottamatta. Sitä lasta ei kukaan lohduttanut.

Ymmärrän, miksi hakeudun kerta toisensa jälkeen uhrien pariin. Minun ei koskaan tarvitse vaatia heitä uskoutumaan. He luultavasti tekevät niin, koska meissä on jotakin samaa.

Muistelen jälleen kerran Jim Brazzilia, hänen tyyntä olemustaan, joka peittää kaikki hänen raskaat kokemuksensa. Anteeksiantoa, jonka hän on suonut niin monille sellaisille, jotka eivät uskoneet olevansa sen arvoisia. Tapaa, jolla hän hyväksyy elämän ja menneisyyden sellaisinaan. Minäkin haluan saada tyyneyttä, hyväksyntää ja anteeksiantoa. Sillä hetkellä tuntuu, kuin minulla ei olisi niistä mitään.

Kuluu vielä jonkin aikaa niin, etten tee mitään, mutta sitten minun on aivan pakko soittaa hänelle. Hän sanoo odottaneensa soittoani.

En pysty tarjoamaan miljoonia dollareita, mutta jos lupaan olla tekevästä sinusta sankaria, voisitko kertoa elämästäsi.

”Voin, ja teen sen mielelläni”, hän vastaa.

Ostan lentolipun ja palaan Texasiin.

Nykyhetki

Hän on istunut tällä tavalla kasvokkain kuolemaa odottavan ihmisen kanssa sataviisikymmentäviisi kertaa kuunnellen elämän viime hetkillä kerrottuja tarinoita, jotka kumpuavan ihmisen tarpeesta puhua kokemuksistaan.

Sataviisikymmentäviisi kertaa hän on istunut pöydän toisella puolella.

Sataviisikymmentäviisi kertaa hän on ollut minun roolissani.

Tällä kertaa hän odottaa kuolemaa ja on valmis kertomaan viimeisen tunnustuksensa.

Minä olen hänen roolissaan. Minun tehtäväni on kuunnella.

Meitä kumpaakin hermostuttaa.

Tarkoitus on viettää kaksi viikkoa yhdessä. Olen hankkinut huoneen puolen tunnin matkan päästä hänen taloltaan. Kahden tähden motellin punainen kokolattiamatto ja keltaiset satiinipäiväpeitot ovat kuin suoraan jostakin Hollywood-elokuvasta. Olen ostanut mikrofonin ja sanelukoneen, ja yritämme yhdessä keksiä, mikä olisi paras mikrofonin kiinnityspaikka hänen keltaisessa paidassaan. Jim Brazzil loikoilee tuettuna toimistossaan ja lepuuttaa syöpähoitojen kurittamaa ruumistaan. Hän sanoo naurussa suin, että asento tuo mieleen terapeutin sohvan, vaikka hän ei ole koskaan istunut sellaisella. Hänhän on aina ollut terapeutina.

On tullut aika painaa nauhoitusnappulaa ensimmäisen kerran.

”Mistä aloittaisin”, hän kysyy.

Vankilapastorina en yhtäkkiä ollutkaan keskinkertaisuus.

Syyskuu 1995

Vankilanjohtaja katsoo uutta pastoria tiukasti silmiin.

”Me pyrimme siihen, että hän kuolee. Pyrimme siihen, että tuomittu pysyy kuolemaansa saakka rauhallisena. Saat itse päättää, miten se tapahtuu.”

Jim Brazzil vastaa uuden esimiehensä katseeseen ja toteaa: ”Selvä.”

Vankilanjohtaja jatkaa: ”Se on tärkeä vaihe ja työpanoksesi on korvaamaton. Valmistelet tuomitun henkisesti kuolemaan. Tuomitun täytyy puhua kanssasi. Varmista, että hän luottaa sinuun. Saat tehdä mitä vain saadaksesi hänet pysymään rauhallisena. Siinä on sinun työsi. Hoida se niin, että se tyydyttää paitsi hänen tarpeensa myös meidän tarpeemme.”

Oli vuosi 1995 ja neljä päivää aiemmin Jim Brazzilin vanha esimies oli syytä kertomatta pyytännyt häntä tulemaan Huntsvilleen maanantaina syyskuun 11. päivänä aamukahdeksalta. Hän sanoi syyn selviävän maanantaina, sitten hän lisäsi, että Jim tarvitsisi mukaansa kaksi pukua.

Texasissa on monia vankiloita, mutta osavaltion kaikki teloitukset tapahtuvat Walls Unitissa. Kahdensadan vuoden aikana Texasissa on

siirretty hirttamisest sähkötuolin kautta kuolemantuomion kieltämiseen ja edelleen myrkkyruiskeeseen. Vuodesta 1819 vuoteen 1923 osavaltion piirikunnat toteuttivat teloituksensa itsenäisesti hirttmll, ja kaikkiaan kolmesataayhdeksnkymment henkilöä teloitettiin ilman osavaltiotason päätöksentekoa. Vuonna 1923 päätettiin, että jatkossa kaikki teloitukset tapahtuisivat Huntsvillessa ja niissä käytettäisiin shktuolia. Vankilaan päätyneet käsityöläiset saivat käskyn rakentaa tappokoneen, joka sai nimekseen Old Sparky. Shktuoli ehti tappaa kolmesataakuusikymmentyksi vankia, joista viimeiseksi jäi heinäkuun 30. päivänä vuonna 1964 teloitettu kolmekymmentvuotias Joseph Johnson Jr.

Viimeistä teloitusta seurasi kiivas väittely. Yhdysvaltain korkeimmassa oikeudessa keskusteltiin kuolemantuomiosta ja siitä, aiheuttiko teloittaminen tarpeetonta kärsimystä tuomituille ja jaettiin kuolemantuomioita vailla yhtenäisiä periaatteita. Vuodesta 1972 vuoteen 1976 kuolemantuomio oli kielletty ja Texasissa tuomionsa tytntonpanoa odottavat viisikymmentkaksi miestä saivatkin elinkautisen vankeusrangaistuksen.

Kansa napasi päätöksestä. Yleinen mielipide oli selvä, ja vuonna 1976 Texas palautti kuolemantuomion kiristettyn korkeimman oikeuden vaatimuksesta teloituksiin liittyviä säädöksiä. Oli myös määrä siirtä käyttämään myrkkyruiskeetta shktuolin sijaan, jotta tuomitut joutuisivat kärsimään vähemmän. Jim Brazzil oli tietoinen muutoksista, mutta ei erityisen perehtynyt niihin.

”Maanantaiamuna saavuin uuden esimieheni toimistoon ruskeassa liitურaitapuvussa ja kullanuskeassa solmiossa. Hän ilmoitti minulle, että Walls Unitin aiempi pastori oli irtisanoutunut ja lopettanut välittömästi työnsä, eik heillä ollut tiedossa seuraajaa.”

Hän halusi Jimin toimivan sijaisena, kunnes he löytäisivät sopivan seuraajan. Koko laitostakaan ei ollut vielä virallisesti avattu.

”Sitten hän sanoi, että illalla olisi teloitus, joka minun tuli hoitaa, ja kysyi pystyisinkö siihen.”

Jim Brazzil vastasi voivansa ainakin yrittää.

Hän meni Walls Unitin vankilaan, jossa teloitetaan eniten ihmisiä koko Yhdysvalloissa, ja tapasi vankilanjohtaja Hodgesin.

”Hän näytti minulle teloitusrakennuksen, jossa kaikki tuomiot pantiin täytäntöön. En ollut koskaan aiemmin käynyt siellä. Matkalla hän selitti teloitusprosessin eri vaiheet.”

Jim Brazzilin mukaan Walls Unitissa on painostava tunnelma.

”Se rakennettiin vuonna 1848, ja tunnelma siellä on erilainen kuin muissa vankiloissa Texasissa. Olen sentään käynyt niissä kaikissa. Walls Unit on erilainen. Siellä haiseekin erilaiselta ja tuntuu erilaiselta.”

Hän vetää nenän kautta henkeä, kuin muistaisi hajun.

”Siellä haisee vanhalta. Pystyn tuntemaan historian värähtelyn sisimmässäni. Tunnen kaikki ihmiset ja tarinat ja kaikki murheelliset kohtalot – surun, tuskan ja kaiken siellä menetetyn. Silti rakennuksessa voi nähdä myös koko Texasin kehityksen.”

Vankilanjohtaja kierrätti Jim Brazzilia rakennuksessa, josta tuli aikaa myöten eräs pastorin parhaiten tuntemista paikoista.

Hän avasi Jimille vielä yhden oven, joka johti pieneen puutarhaan siististi leikattuine nurmikkoineen, gardenioineen, vaaleanpunaisine liljoineen ja kukoistavine viikunapuineen. Vankilan sisällä oli salattu maailma.

”Siellä oli mahdotonta käsittää, että oli murhaajien ja väkivaltarikollisten ympäröimänä, se oli satumaisen kaunis paikka.”

Puutarhan edessä oli East Building, vuonna 1848 rakennettu alkuperäinen vankila. Vielä sataviisikymmentä vuotta rakentamisensa jälkeenkin sitä käytettiin alkuperäiseen tarkoitukseensa: vangit viettivät siellä viimeiset hetkensä.

Kun East Building alun perin rakennettiin, siinä ei ollut lainkaan ulkoseiniä. Silloin rakennettiin vain tasakattoiset sellit.

”Vangeilla oli takanaan yhdeksänmetrinen muuri ja toinen massiivinen muuri edessään, ja he olivat niiden välissä kuin puristuksissa. Käytävältä näki valtavat verkkoaidat ja tuntui kuin joutuisi yhä syvemmälle ja syvemmälle vankilaan. Siinä koki menettävänsä otteensa ja